

operational efficiency. For instance, innovations engineered towards refining customer interactions during the booking and check-in procedures can exert a favorable influence on the initial impressions of patrons and cultivate their loyalty.

Conversely, the prosperity of the hospitality industry also hinges upon its capacity to resolve predicaments faced by business proprietors. Approaching these quandaries systematically and conducting a thorough analysis thereof empowers business proprietors to devise efficacious resolutions. For example, one of the most prevalent predicaments within the hospitality industry pertains to the escalating costs linked with advertising and customer acquisition. Innovations tailored towards the optimization of marketing strategies and the amplification of advertising campaign efficacy may serve to mitigate these expenditures and bolster profitability.

Consequently, the research undertaken concerning diverse trajectories of innovation within the realm of the hospitality industry underscores the exigency for a profound and comprehensive exploration of this domain. The classification of innovations into product, information technology, and organizational-management categories confers an improved comprehension of the manifold approaches and opportunities for the implementation of innovations within the hospitality industry.

Further scrutiny reveals primary vectors of innovation, encompassing the integration of artificial intelligence and data analytics, contactless and cashless payment modalities, environmental stewardship initiatives, automated order processing and distribution mechanisms, virtual and augmented reality technologies, in addition to the burgeoning role of social media. These trajectories of innovation constitute quintessential constituents of competitiveness and evolution for hotels and restaurants in the contemporary milieu.

The apprehension and cognizance of these facets shall empower business proprietors to discern the pivotality of innovations for their enterprises and to make judicious determinations concerning their assimilation. Thereby, the ramifications shall encompass heightened competitiveness, ameliorated patron service, and ultimately, augmented profitability for entities situated within the ambit of the hospitality industry.

References

1. Bashchak M. M. The influence of geopolitical instability on the development of tourism. *Tourism and hospitality industry in Central and Eastern Europe*. 2022. No. 5. P. 5-12. DOI: <https://doi.org/10.36477/tourismhospcee-5-1>

2. Stoyko I. I. The tourism industry: problems and prospects for the recovery and renewal of the hotel business after the coronavirus pandemic // *Social and economic problems and the state*. 2021. Issue 2(25). P.221-233. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21siippk.pdf>

3. Odarchenko D. M., Tikhonchenko R. S., Sokolova E. B., Ababova A. G. *Innovative activity of enterprises of the hotel and restaurant business*". Kh.: KDUHT, 2018.

УДК 338.487

Л. Городянська, чл.-кор. АЕН України, канд. екон. наук, доцент, Д. Руденко, О. Сулима

<https://orcid.org/0000-0002-4482-1690>, gorodianska.lv@knutd.edu.ua

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В останні роки туризм в Україні швидко розвивається та стає ключовим сектором економіки. Разом із різноманітністю туристичних напрямків, таких як культурний, оздоровчий, рекреаційний, спортивний та інші, екологічний туризм набуває популярності в Україні та в інших країнах світу. Екотуризм передбачає подорожі до природних територій, які залишені недоторканими людиною.

Екологічний туризм стає все більш поширеним у сучасному світі, і його популярність напряму пов'язана зі зменшенням кількості незмінених природних і культурних ландшафтів. Існують два основних напрямки екологічного туризму. Перший спрямований на малозмінені природні території і виник у США у 80-х роках ХХ століття. Другий, популярний в Європі та Україні, орієнтований на природні території та традиційну культуру сільських місцевостей, і його часто називають сільським або агротуризмом.

Україна, маючи значні екотуристичні ресурси, може розвивати цей вид туризму. Зростаючий попит на екологічний туризм зумовлює потребу у розвитку інфраструктури та територіальній організації екотуристичної діяльності.

Екотуристи стежать за тим, щоб не завдавати шкоди природі та сприяти її збереженню. Цей вид туризму також сприяє освіті туристів та фінансує заходи зі збереження природи, сприяючи розвитку місцевих спільнот і ізольованих поселень. Розвиток екотуризму вважається важливим для збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Метою цього дослідження є вивчення потенціалу екологічного туризму та його розвитку в Україні в

сучасних умовах.

Дослідження спрямоване на аналіз існуючих можливостей та визначення стратегій, які можуть сприяти підвищенню привабливості України як екологічного туристичного напрямку з урахуванням природних ресурсів, інфраструктури та освітніх заходів.

Екологічний туризм є одним із напрямків туризму в сучасному світі, який найшвидше розвивається, і Україна має значний потенціал для його впровадження й популяризації. В умовах зростаючої екологічної свідомості та підвищення інтересу до природи та екології, українські природні резервати, національні парки, ліси, гірські масиви та водосховища стають популярними напрямками для туристів, які шукають близького контакту із природою та відпочинок у екологічно чистому середовищі.

Один із способів стимулювання розвитку екологічного туризму в Україні – це збереження та відновлення природних екосистем. Вони включають в себе впорядкування та охорону територій, де може розвиватися туризм, а також розробку екологічних норм та правил для туристів. Організація екологічних маршрутів та туристичних маршрутів, які не завдають шкоди природі, є ключовим аспектом збереження природних резерватів та розвитку екологічного туризму.

Ще однією важливою складовою екологічного туризму є екологічна освіта. Людей потрібно навчати розуміти важливість бережливого ставлення до природи, дотримання екологічних норм та правил під час відвідування природних місць. Це може бути здійснено через різноманітні навчальні програми, семінари, лекції та рекламні кампанії, які спрямовані на підвищення екологічної свідомості серед населення.

Екологічний туризм також може стати важливим джерелом доходу для місцевих громад. Місцеві жителі можуть забезпечувати туристів різноманітними послугами, такими як підбір екскурсій, прокат велосипедів, проведення гідом екскурсій тощо. Це сприятиме розвитку місцевої інфраструктури та підвищенню рівня життя місцевих жителів.

Вважаємо, що *основними напрямками розвитку екологічного туризму* мають бути:

Активізація туристичних центрів завдяки сприянню їх розвитку, особливо для тих місцевостей, які розташовані в природно багатих регіонах з метою привертання уваги туристів.

Розбудова та удосконалення інфраструктури, що передбачає вдосконалення існуючих туристичних об'єктів та будівництво нових, спрямованих на забезпечення комфорту і безпеки для відвідувачів.

Відродження локальних звичаїв та зелених маршрутів, зокрема підтримка місцевих традицій, культурних заходів та розвиток екологічно чистих туристичних маршрутів.

Подолання соціальної нерівності, яке має на меті забезпечення рівних можливостей для участі в екологічному туризмі, незалежно від соціального статусу чи фінансових можливостей.

До ключових завдань розвитку екологічного туризму слід віднести:

Розвиток позитивного іміджу туристичних об'єктів, в першу чергу, вітчизняних місць відпочинку для приваблення туристів.

Забезпечення дбайливого ставлення до природних ресурсів завдяки формуванню свідомості туриста з використанням нормативно-правових і моніторингових інструментів.

Створення сприятливих умов для інвестицій та залучення потенційних інвесторів в туристичну сферу.

Встановлення партнерських зв'язків із зарубіжними партнерами для підвищення якості та стандартів організації екологічного туризму.

Інструментами забезпечення розвитку екологічного туризму, на нашу думку, мають бути:

Інновації і впровадження новітніх технологій та ідеї для поліпшення якості та привабливості екологічного туризму.

Залучення інвестицій для розвитку туристичних об'єктів, інфраструктури та освітніх програм.

Впровадження соціально відповідальних практик серед учасників туристичного ринку, спрямованих на збереження природи та підтримку місцевих громад.

Активізація інституту туристичної довіри через якість обслуговування, інформаційну прозорість та екологічну свідомість.

Розширення спектру альтернативних видів екологічних туристичних послуг, включаючи екотури, відвідування природних заповідників, агротуризм тощо.

Усім відомо, що Україна має багатий природний спадок, який може бути використаний для розвитку екологічного туризму. Карпати, Кримські гори, національні парки на Поліссі та у Карпатах, численні річки, озера та заповідники – усе це створює чудові умови для розвитку екологічного туризму в Україні. Інфраструктура, спрямована на зручний та безпечний відпочинок, а також належна освітня робота з туристами та місцевими жителями, може стати ключовими чинниками у привертанні уваги іноземних туристів та розвитку цього виду туризму в Україні.

Проведене дослідження дозволяє сформулювати базові передумови розвитку екологічного туризму в Україні в сучасних умовах. Це такі:

1. Багатий природний потенціал. Україна має розмаїтий природний ландшафт, який може привернути увагу туристів. Гори, ліси, озера та заповідники створюють ідеальні умови для розвитку екологічного туризму.

2. Широкі можливості локальної співпраці. Взаємодія між урядовими органами, місцевими громадами та бізнесом в сфері туризму завжди актуальна й важлива. Залучення місцевих жителів для формування та реалізації заходів розвитку та надання послуг туристам може стати ключовим фактором успіху.

3. Екологічна освіта та екологічна свідомість. Проведення освітньої кампанії серед туристів і місцевого

населення, наголошуючи на важливості екологічно свідомої поведінки та дбайливого ставлення до природи.

4. Розвинена інфраструктура. Розвинена і покращена інфраструктура, включаючи дороги, готелі, туристичні маршрути та інші зручності, є ключовим чинником для залучення туристів та забезпечення комфортного перебування.

5. Сталість та збереження туристичного потенціалу. При розвитку екологічного туризму важливо дотримуватися принципів сталого розвитку, забезпечуючи збереження природних резерватів та екосистем для майбутніх поколінь.

Загалом, екологічний туризм в Україні має значний потенціал для розвитку, проте це вимагає спільних зусиль уряду, місцевих громад, бізнесу та громадських організацій. Реалізація рекомендацій, визначених у цьому дослідженні, може сприяти створенню сталого та вигідного екологічного туристичного напрямку в Україні, забезпечуючи економічний розвиток та збереження природних ресурсів країни.

Список літератури

1. Екологічний туризм та національні природні парки України. Українська асоціація активного та екологічного туризму. 2015. URL: [Екологічний-туризм-та-національні-природні-парки-України.-Каталог.pdf](#) (дата звернення: 29.09.2023).

2. Екотуризм/TerraIncognita.

URL: <http://terraincognita.info/ukr/dest/ecotourism>

/42 (дата звернення: 29.09.2023).

3. Зінчук Т. О., Усюк Т. В. Зелений туризм в умовах сталого розвитку та викликів світової економічної кризи. *Проблеми економіки*. 2020. № 3 (45). С. 11-17.

4. Tourism for Development. Vol. II: Good Practices Tourism for Development. Good Practices. URL: <http://publications.unwto.org/publication/tourism-development-volum> (дата звернення 30.09.2023).

УДК 61:378

Д. Коваленко¹, С. Захарін²

kdi75@ukr.net, ndier@mail.ua

¹Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

²Київський національний університет культури і мистецтв, Київ

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Законодавчо-нормативне забезпечення діяльності закладів вищої та фахової передвищої освіти в умовах воєнного стану, як і освітньої сфери в цілому, здійснюється з урахуванням положень Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII (зі змінами та доповненнями), Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 № 64/202273 та іншими нормативно-правовими актами України [1].

Відповідно до наказу МОН «Про деякі питання організації роботи закладів фахової передвищої, вищої освіти на час воєнного стану» від 07.03.2022 № 235 створювалося інституційне підґрунтя щодо вжиття заходів для забезпечення захисту учасників освітнього процесу, працівників і майна закладів освіти; здійснення в разі потреби евакуації учасників освітнього процесу; забезпечення особливих умов навчання (встановлення індивідуального графіка навчання, надання академічної відпустки тощо) для тих здобувачів освіти, які перебувають у лавах ЗСУ або в підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю [2].

За інформацією МОН, станом на 1 серпня 2022 р. було повністю зруйновано 7 закладів вищої освіти та 9 закладів фахової передвищої освіти, пошкоджено 49 закладів вищої й післядипломної педагогічної освіти, а також 71 заклад фахової передвищої освіти. Загалом у регіональному розрізі найбільших руйнувань і пошкоджень зазнали заклади вищої та фахової передвищої освіти Донецької, Луганської, Харківської, Чернігівської, Миколаївської, Запорізької областей.

Задля створення безпечного освітнього середовища для учасників освітнього процесу з Донецької, Луганської, Херсонської, окремих громад Запорізької й Харківської областей станом на 1 серпня 2022 р. було переміщено (з урахуванням першої хвилі переміщення у 2014 р.) 29 закладів вищої освіти державної, комунальної й приватної форм власності та їх 64 відокремлених структурних підрозділи [3].

Крім цього, формувалися правові умови для евакуації й переміщення закладів вищої освіти. З цих питань було видано понад 110 наказів МОН.

Важливим та своєчасним в умовах теперішніх викликів і прискорення євроінтеграційних дій та намірів країни стало прийняття КМУ розпорядження «Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на